

РЕФОРМА ВОЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ

ПРЕДУСЛОВ БЕЗБЕДНОСТИ

Једна од претпоставки ефикасности Војске јесте постојање јединица војне полиције намењених за одржавање реда и дисциплине, сузбијање криминала и контролу саобраћаја у систему одбране. По потреби те јединице могу пружити подршку снагама МУП-а у миру и током ванредног стања.

Војна полиција (ВП) је током више пола века претрпела многобројне „реорганизације“ и „трансформације“, успоне и падове, прилагођавајући се потребама Војске и државе. Ипак, њена је основна намена остала иста – брига о безбедности оружаних снага. Искуства су показала да је руководство некадашње Управе безбедности умело да правовремено процени будуће ризике и претње и томе прилагоди организацију и обуку војне полиције.

Студије развоја су за периоде од пет до десет година дефинисале очекиване опасности, сублимирале страна и сопствена искуства уважавајући „глас“ трупе, проналазећи оптимална организацијска решења у планирању обуке и тактици деловања јединца. Ратна дејства деведесетих година потврдила су исправност таквог начина вођења војне полиције. Заједно са неким специјалним јединицама, војна полиција остала је синоним добре и поуздане војне формације.

■ ФАКТОР СИГУРНОСТИ

Скоро све савремене армије света у свом саставу имају војну полицију као специјализовану формацију за одржавање реда и дисциплине, сузбијање криминала, контролу саобраћаја у систему одбране, али и као допуну регуларног полицијског система државе. Искуства из оружаних сукоба након Другог светског рата потврдила су потребу и оправданост постојања сталних, аодговарајуће увежбаних и опремљених војнополицијских снага, не само због Војске већ и због потреба на терену, где је војна полиција често замењивала цивилне полицијске снаге, којих није било.

Мировне мисије се, такође, тешко могу реализовати без јединица тог типа, јер природа операција одржавања или наметања мира има претежно полицијске одлике. Знања и вештине ВП користе се у припреми осталих јединица у мисији и у обуци и пружању помоћи локалним цивил-

ним полицијским снагама. Са друге стране, у сопственим државима, она је, уз санитарске, АБХО и инжењеријске јединице, део војске који се најчешће ангажује у подршци цивилним органима власти у различитим ситуацијама. Зато не чуди што је *Бела књига одбране*, као један од приоритета развоја Војске, уз противтерористичке, хеликоптерске, санитарске и инжењеријске јединице, дефинисала јачање и модернизацију јединица војне полиције.

■ НОРМАТИВНИ ОКВИР

Основна намена војне полиције у новим нормативним актима неће се битно мењати. Као елемент система безбедности, комплементаран са Војнобезбедном агенцијом, биће задужена за послове: реда и дисциплине (поретка), сузбијања криминала, контроле и регулисања војног путног саобраћаја, физичког обезбеђења

НОВЕ НАДЛЕЖНОСТИ

Расформирањем Управе безбедности и раздвајањем послова између Војнобезбедносне агенције и војне полиције, део послова опште безбедности, пре свега, штабних послова безбедносног обезбеђења, послова превенције и сузбијања криминала, стручног планирања и организовања физичког и техничког обезбеђења, заштите лица, докумената и средстава, прешао је у надлежност војне полиције. За ту потребу створена је мала, али по свему судећи успешна структура органа ВП. Они обављају функцију помоћника команданата видова, бригада и неких батаљона за наведене, али и остале стандарду Северноатлантског пакта (АПП-12) управљају пословима војне полиције у својим командама, уз специфичности које захтевају наши закони и војни прописи.

СТАНДАРДИ СТРУЧНОСТИ

Људство у саставу војне полиције по питању стручности и образовања мораће да испуни стандарде који важе у савременим војскама. Предвиђено је да сваки војни полицајац, у одређеном наставном центру за обуку, стекне и посебна, специјалистичка знања и вештине. Иако то још није нормативно дефинисано, предвиђа се да овлашћена службена лица војне полиције своје лиценце обнављају полагањем испита на сваких три до пет година.

Министарства одбране и најважнијих војних команди и објеката, за обављање одређених послова противтерористичке заштите и дејстава, али и за знатан део послова опште безбедносне заштите команди и установа МО и Војске. Нужно је и ново одређивање послова и овлашћења војне полиције. Иако важећи *Закон о Војсци* прописује да дужности органа унутрашњих послова у Војсци обавља војна полиција, то није довољно за вољано правно утемељење свих њених послова.

Сагледавајући нека инострана решења преовладало је мишљење да *Закон о Војсци* треба да дефинише елементе намене, делокруга и овлашћења војне полиције, укључујући и ограничења у поступању према цивилима, а да прецизније норме одреди Влада или министар одбране. У Управи војне полиције наглашавају потребу да се прецизније дефинише и контрола рада војне полиције, укључујући и „парламентарни надзор“.

Суштина одредби које су унете у *Нацрт закона о Војсци* јесте да се примена законских овлашћења ВП ограничи на припаднике ВС и МО, а просторно на објекте Војске – полигоне, вежбалишта и све друге делове који се користе за војне сврхе, и Министарства. Војна полиција би само изузетно овлашћења примењивала и на цивиле изван војних објеката, а уз сарадњу и координацију са цивилном полицијом. *Нацртом закона о Војсци* предвиђена је могућност да војнополицијске снаге пруже помоћ органима унутрашњих послова у миру и ванредном стању уколико би надлежни орган то затражио, а одобрио министар одбране.

■ ОРГАНИЗАЦИЈА

На крају процеса реформи војна полиција би требало да броји око 1.400 искључиво професионалних војних лица. То је нешто мање од пет одсто укупног броја припадника Војске и Министарства одбране. Они би били сврстани у пет јединица ранга батаљона, Криминалистичку истражну групу, те органе војне полиције деташоване по нивоима командовања. Иако је предвиђено да тек 2010. године Војска Србије буде професионализована, војна полиција је то већ сада. Окосницу професио-

ОРГАНИЗАЦИЈА ВОЈНЕ ПОЛИЦИЈЕ

налног кадра чиниће подофицири којих ће бити око 73 одсто од укупног бројног стања.

Просек година професионалних војних лица у ВП на почетку реформе био је 29 година, па је за разлику од других родова и служби из тих јединица мали број старешина отишао по сили закона или због потреба службе. Највећи број прекобројних премештен је у друге јединице Војске, док су неки од њих, углавном запослених по уговору, сами одлучили да потраже нови посао.

Управа војне полиције, непосредно потчињена начелнику Генералштаба, требало би да остане највиши стручни, управни и штабни орган за полицијске и послове опште безбедности у Војсци и Министарству, преузевши велики део послова које су раније обављали органи безбедности. Слично решење примењено је у неким страним армијама, на пример Чешкој, Пољској и Канади.

Војска Србије има укупно пет батаљона војне полиције. Гарда у свом саставу има 25. батаљон војне полиције и Батаљон војне полиције специјалне намене „Кобре“, Специјална бригада поседује противтерористички батаљон, док су за војнополицијске послове у Копненој војсци задужена два батаљона.

Батаљони у гарди првенствено су намењени за обезбеђење најважнијих објеката и личности, укључујући и председника Србије, а батаљони у Копненој војсци намењени за обављање војнополицијских послова на „терену“. Команда 3. батаљона ВП је у Нишу, а 5. батаљона ВП у Београду. Сваки од њих има деташоване чете у већим гарнизонима. Замишљено је да свака чета прати и подржава једну од бригада копнених снага, али и остале јединице у додељеној зони. Таквом организацијом обезбеђена је равномерна и стална војнополицијска подршка јединицама и командама у миру, са способношћу брзог и ефикасног груписања снага и средстава у ванредним ситуацијама, и могућност одвајања бар једне чете за задатке изградње и очувања мира ван земље.

■ СУЗБИЈАЊЕ КРИМИНАЛА

Необично је да у саставу Ваздухопловних снага нема јединица војне полиције, иако је то природно у већини страних армија. Вероватно ће се у наредном периоду у саставу ваздухопловних снага формирати јединица ВП еквивалента чете.

Новина у процесу реформе војне полиције јесте формирање Криминалистичке истражне групе. Пратећи страна, али и сопствена искуства, уочено је да постоји потреба да се оперативни криминалистички рад, бар на најважнијим кривичним делима, издвоји из чета и батаљона војне полиције и непосредно повеже са највишом руководећом инстанцом војне полиције – Управом.

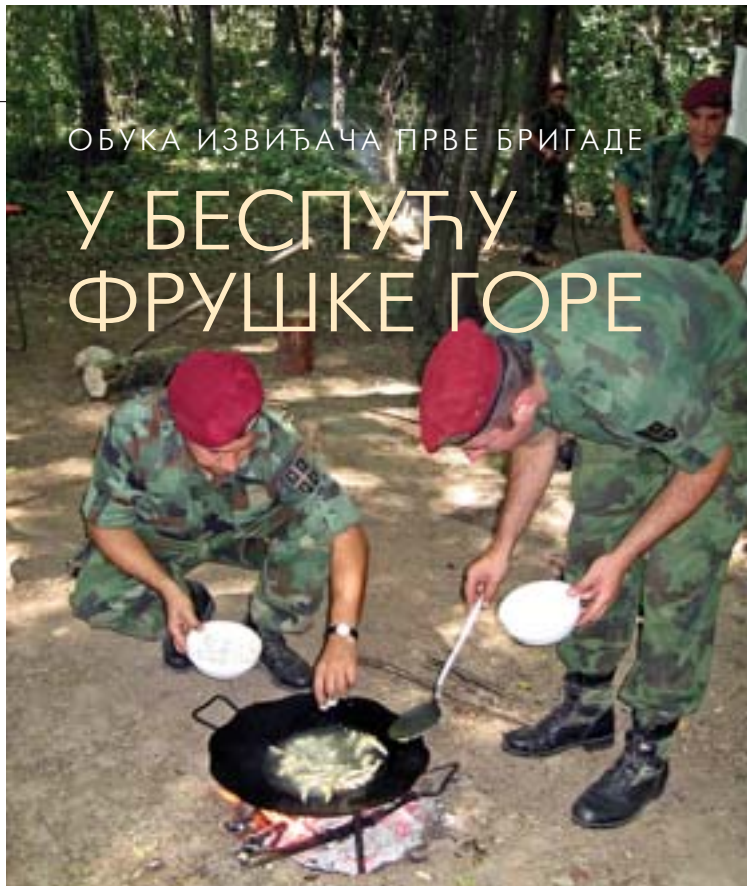
Повећање објективности рада криминалистичке војне полиције, онемогућавање или смањивање могућих злоупотреба података, бољи надзор над оперативним радом, квалитетнија сарадња са судовима и тужилаштвима и могућност брзог маневра снага и средстава према важности и обиму случаја навели су надлежне на такву одлуку. Основна намена Истражне групе јесте обрада тежих кривичних дела које почине припадници Војске и Министарства у служби и рад по захтевима тужилаштва и судова, пружање стручне помоћи јединицама и органима војне полиције у превенцији криминала и других штетних радњи, али и подршка Војнобезбедносној агенцији на пословима сузбијања криминала из њеног делокруга. Команда те групе налази се у Београду, а детаשמани су у Нишу и Новом Саду.

Може се очекивати да већ крајем 2007. године већина организацијских промена спроведена и сачињен основни нормативно-правни оквир за рад војне полиције, те да се тежиште реформе до 2010. године усмери ка доградњи система обучавања, интензивнијем опремању и евентуалној корекцији уочених проблема. ■

Мр Драгољуб ЈЕВЂОВИЋ

ОБУКА ИЗВИЂАЧА ПРВЕ БРИГАДЕ

У БЕСПУЋУ ФРУШКЕ ГОРЕ

Током вишедневног логоровања старешине и војници извиђачких јединица тог састава Војске Србије положили су испите знања, издржљивости и снажљивости

У подножју Орловца, једног од фрушкогорских врхова, дубоко у шуми, старешине и војници извиђачких јединица Прве бригаде Копнене војске подигли су логор. Само застава на јарболу наговештава да у том беспућу Фрушке горе бораве људи.

Пошто су извиђачи стално у покрету, у логору се кратко задржавају, тек да одспавају који сат или да, уколико уграбе времена, предахну од војничких задатака.

А то што се жива у термометру зауставила на четрдесет и другом подељку само им је додатни изазов...

И док капетан прве класе Миле Клипа у зору издаје задатак извиђачкој патроли, војници најмлађе генерације се још једном преслишавају како да се, са чутурицом воде и најосновнијом опремом, самостално снађу у природи.

После тактичких увежбавања време је ручка. На јеловнику је само оно што природа дарује.

Поручник Мирослав Матић са групом креће у потрагу за јестивим шумским плодовима, гмизавцима и инсектима. Добар улов – богатија трпеза. Са осталим војницима поручник Миле Боца припрема трапове, сушионице, пећи и огњишта.

Убрзо су се логором помешали различити мириси... Најпре чаја од плодова дивље јабуке, крушке, купина и камилице, а затим и чорбе од коприва и пужева који се крчкају у котлићу. За хлеб од брашна и мешаног биља задужен је војник Драган Лончар. Старији водник Дејан Крстић мајстор је за неуобичајени роштиљ од жабљих батака, рибе и пужева. За прилог ће се на јеловнику наћи и печени скакавци...

Део намирница, које су подједнако проналезиле и старешине и војници, одвојен је за сушење у импровизованим пушницама, а поједине ће се чувати у шумским фрижидерима – у земљи.

Несвакидашњем ручку придружиле су се и старешине из Команде Прве бригаде које су пратиле вежбу. Како каже пуковник Жељко Кузмановић, заменик команданта, уз обуку у пливању и савладавање водених препрека, преживљавање у природи јесте врхунац обуке извиђача у летњим условима. ■

Б. М. ПОПАДИЋ